

NORRBOTTENS-KURIREN.

Nr 46 B

Nyhets- och Annonstidning för Luleå stad och Norrbottens län

Grundad 1861.

Lördagen den 23 Febr. 1929

Luleå Boktryckeri-Aktiebolag, Luleå.

Döm icke!

Andra söndagen i Fastan.

Simon, jag har något att säga dig.

Luk. 7: 40.

Den självgode fariseen Simon genomborrades av detta Jesu ord, när han föraktfullt såg ned på den botfärdiga synderskan, som kommit in i hans hus. Där låg en dom i det ordet, och kanske hans samvete vaknade.

Jag har något att säga dig. Känner du igen den rösten? Alla hava vi hört den, och det var, liksom hade vi mött Frälsarens förebrående blick. När en människa förhåller sig och tänker stolta, egenkära tankar, när den egenrättfärdige skrymtaren dömer den fallne och tränger sig fram för att spotta på honom, kommer Herren och viskar i hans öra: Jag har något att säga dig. Skarpt såsom ett tveegget svärd går det genom hans själ, och han darrar inför Guds ögon, som rannsaka hjärtan och njurar. Han hör det såsom en domsbasun: Tror du dig vara bättre än andra? Känner du din nästas innersta, hans svagheter och frestelser? Är du viss om att själv kunna motstå dessa frestelser, om du varit i en sådan belägenhet, så nödställt, så omgiven av förförelser allt ifrån barndomen. Du har icke fallit så djupt, men brösta dig ej däröver utan tacka Guds för att du blivit bevarad!

Så talar Herren till den, som stolt prisar sig själv såsom en fördömd. Dessa smygande högfärdstankar lämna ingen i fred. Men Herren vakar över vårt hjärta och talar varningens ord: Jag har något att säga dig. Val oss, om vi då lyssna och taga lärdom i tid.

Tiden är kort, men i allmänhet glömmar man detta, liksom skulle vi evigt leva på jorden. Tanklöst lever man fram sin dag, men då höras vi en röst, som ropar oss vid namn och bevakande talar: Jag har något att säga dig. Se förgångelsen! Se hur den ene efter den andre av dina vänner bäres ut till kyrkogården, sänkes ner i graven, och det blir tomt omkring dig! Snart känna vi ej igen den omgivande världen. Alla kära äro borta, och snart är det min tur. Dessa tankar komma från Herren. Det är vad han vill säga till oss, medan det ännu är tid att bereda sig.

Tanklösheten söver oss människor, och de flesta vandra fram såsom drömande, utan ansvar, utan allvar men därför ock utan verklig själ. Ty att leva livet på måfå det är att till sist se hela sitt liv förfelat. Utan religion, utan Gud vill man helst fara genom världen, men den resan är icke så lång, som man i ungdomstiden inbillar sig. Och vid målet stå slutligen både den självgode fariseen och den botfärdiga Magdalena. Den förre har fört fromt tal på tungan i både tid och otid och får kanske det svaret av vår Herre: Simon, jag har något att säga dig. Varje gudaktigt ord var en skuldse del, som du med gods gärningar skulle igenlösa, men du gjorde det aldrig. Det blev fromma ord men ingenting mer. Även till den botfärdiga synderskan har Herren ett ord, detsamma, som han sade till henne, sedan hon vortit med sitt huvud, nämligen det förlösande ordet: Din tro har frälst dig. Gå i frid!

Mig säg, o Herre, vad jag gjort i alla mina dagar!
Mitt goda rykte människor sport.
Men smävel dock klagar.
O Herre, säg det rent och klart.
Att allt må bli mig uppenbart.
Vad jag mot dig har brutit!
Mig säg, o Herre, vad du gjort
Att hela världen frälsas.
Låt mig få se det andert stort.
Som skänker liv och hälsat!
Jag tror på dig och gör i frid.
Du hjälper mig för evig tid
Till härlighetens rike.

PAUL NILSSON.

Endast de positiva! Skapande människor kunna göra anspråk på mänsklighetens bytning.

De tre stora huvudsyftena för livets lycka äro: något att göra, något att älska och något att hoppas.

Bra om du har en vän, som du kan lita på, men ännu bättre, om du är en vän, som din vän kan lita på.

Sann vänskap liknar ej spröda glas-trådar eller labblor på fönstret.

Mr Kalix träindustris historia.

I. Björkfors.

Björkfors herrgård.

Vi stiga av Boden-Haparanda-tåget vid Lappträsk station och sätta oss i den väntade släden. Det här av sydväst. Landskapet är flackt och jämnt. Skogen på ömse sidor om landsvägen är gles och småväxt. På stort avstånd från varandra ligger en och annan människoboning. "Pälle", travar villigt. Andedräkten ur hästens näsborrar kommer i sikte. Men ännu är en hästryckares skorsten, och expanderar i den kalla vinterluften till sina skvar omkring hästens huvud. Vi ha överskridit socialgränsen mellan Karl Gustav och Kalix och passera 12 kilometer från Lappträsk. Här bor vi. Ännu ett par kilometer och vi äro in i den rika, vackra allén, vars längd dock nu, på

sons ågo. Denne anlade bland annat Björkfors lantmannaskola. Två av de elever, som på 1860-talet genomgick lantmannaskolan, vars föreståndare då var lantbrukdirektör Mustaparta, kommo för övrigt att bli ett par av Kalixindustrins förgrundsfurur.

Bergman-Olsson lämnade egendomen i arv till sin son Johan August Bergman. Under denne patron Bergmans tid — kungen i Norrhot-upptäcktes i början av 1830-talet en häradsövning. Chalmershoff, som då var ägare av Björkfors, efter att en tid ha tillhört en konsul Thörnberg och en konsul Sundell, den förre bosatt i Haparanda, den senare i Torneå, övergick egendomen i grosshandlare Bergman-Ols-

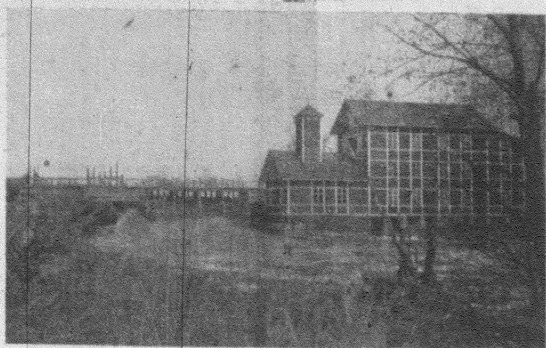
tron B. fick taga bort vägbommen och den invid denna placerade stora, grovt järnbeslagna vägskatte-kistan.

"Till lyst" byggde patron Bergman Metsola invid sin Björkforsväg i tvåmilskogens mitt. Metsola... det var släppartiars mål... där var släpvedsbräsupplista rum, hög-säte- och långbänksmöblerade... Mycket vore att säga om de spår, som denne i handel och vandel störtvane herre till Björkfors satt i såväl egendomens som hela Kalixöygdens historia, men utrymet inom ramen för denna lilla kronika är för begränsat.

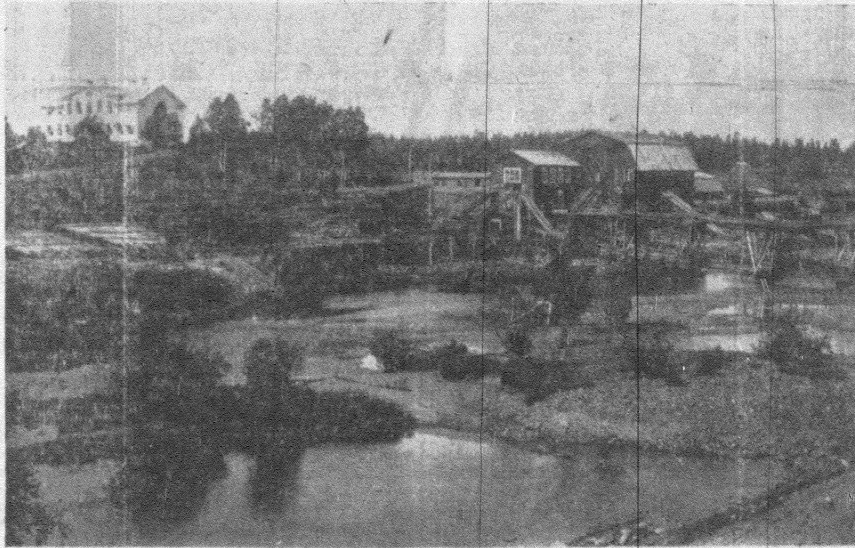
Men även patron J. A. Bergmans livskraft bröt. Ur den på Grynas- en annan av patron Bs egendomar,

torde lätt kunna bedömas av det faktum att Björkfors näst föregående ägare, en spekulativ herre, benämnd generalkonsul Hammer, kunde påbjuda nedslaktandet av en "hel ko" om det föll honom in att vilja äta stek. Sak samma om nedslaktningsdomen drabbade bästa mjölkkon, den ko han pekade på med sin spåterkäpp skulle slaktas.

Ar 1917 överlätts egendomen av dess nuvarande innehavare, förvaltare Erik Nes. Denne byggde år 1919 Björkfors kvarn och elektricitetsverk. Kvarnen, som är i tre våningar har tre par stenar, automatliska elevatorer och siktverk. Den med kvarnen sammanbyggda kraftstationens 100 hästkrafters vatten-turbindrivna generator förser för-

Björkfors kraftstation.

Björkfors gamla vattensåg och herrgård.

grund av sjukdom i träden, måste betydligt decimeras. Under de stora allöbjörkarnas rinfrosttyngda grenar synes fasaden av den på en kulle, invid vilkens södra sida Korpik och Sangisälvar förena sina vattenflöden, belägna herregården, Björkfors herrgård.

Björkfors... Rosen bland Kalixbygdens jordbruk... Nestorn bland dess industrier. De äldre bland nejdens infödda namn "Kniphammaren" (stängjärnsmedja?), som fanns här före sägen. Något årtal för "Kniphammarsen" början eller slut kan man dock ej nämna, och platsen för densamma kan man icke utpeka. Kniphammarsens konturer ha höljits i det framfarnas slöja, men det skogskliffe, vid vars kant invid älvsstranden den måste ha legat, finnes kvar och skogen här järnverket eller smedjans namn — "Kniphammarskogen".

Ar 1763 hade Plomgrenska Contoret i Stockholm jämte en herr Vought darsammastades erhållit kungl. privilegium på timmerfångst så gott som samtliga skogar upp efter Sangisälven. Detta konsortium byggde år 1766 Björkfors vattensåg. Det stora skovelhulets minutvarv voro ej många men de två rammar, vardera om 10 blad, som det drev, producerade dock 2.000 tolf-tor plank och bräder årligen.

Det nuvarande corps de logiet

len, som han populärt kallades — förde Björkfors blomstring, både vad jordbruks- och sågverksdrift beträffar, ha stått i sitt högsta flor. Så t. ex. utgjorde ladugårdens kreatursbesättning då 125 å 130 kor, stallet 20 å 25 hästar.

Ett av de många minnesmärken, som denne hugstore "norrbottnens-kung" lämnat efter sig i Kalixbygden är den 14 kilometer långa landsvägen från Björkfors till kustlandsvägen Haparanda-Kalix, som han på egen bekostnad bröt. Vägen förkortade avståndet från Björkfors till Kalix med nära en mil, men den var även av samma förkortande nytta för byarna Hellfors, Granån, Moan m. fl. För den fördel ovan-nämnda byars åbor, vid sina resor till Kalix hade av den nya vägen, ansåg patron B. att de borde erlägga en skällig tribut. Till den ändan upprättades den för historiska seder och bruk särdeles intresserade egendomsherren invid landsvägsbron över älven en sorts vägtull, vars bom ej lyftades förrän den vägfärdande, som ville färdas vägen fram, erlagt den stipulerade tullavgiften. Detta arrangemang tillät dock ej de mera prosaiska odalmännen. Dessa skakade hellre fram i sina kärror efter den knaggliga Sangisälven än de erlade några skilling för en kortare och mera behaglig färd efter den nya vägen, och på-

anställda trädgårdsmästarens, J. A. Zetterberg, dagbok, taga vi oss friheten citera följande: "1889 februari 4.... patron är sjuk.... Den 5.... något bättre.... Den 6.... han har suttit uppe i dag.... Den 7.... mycket sjuk i natt, men på förmiddagen har han varit så krys så han har legat och läst.... I dag, den 7 februari 1889 har grosshand-laren och riddaren av Vasaorden, Johan August Bergman slutat sina dagar klockan en kvart på fyra i en ålder av 62 år, 1 månad och 3 dagar."

Björkfors övergick efter patron Bs död till dennes söner John och Manne Bergman. Under dessa patronatskap innehades förvaltareposten på Björkfors en tid av den förlid- el avlidne förlätlaren David Förmkvist.

Ar 1904 inköptes egendomen av den på sin tid mycket uppmärksam-made, initiativrike trävarumagnaten konsul Ernst Sällström. Denne flyttade bland annat vattensågen från Björkfors till den gamla utskippningsplatsen i kustlandet. Efter några år avträdde emellertid konsul Sällström egendomen, vilken efter ett ytterligare haveri varit i ett par o- lika ägares händer, år 1910 inköp- tes av det konsortium, vars repre-sentant var disponent H. Pedersen. Den flyttade sågen var då delvis skövlad och jordbrukets tillstånd

utom Björkfors byarna Hallfors, Granån, Holmträsk, Sangis och Lappträsk samt Båtskärsnäs såg-verksplats med lyse. Av träindu-strianläggningen på Björkfors åter-står numera endast en liten cirkel-såg för husbehovssågning, men för-valtare Nes är intresserad och kun-nig skogsman och försöker lägga sin skogshantering på så lång sikt som möjligt. Först och sist är dock förvaltare Erik Nes den intressera-de jordbrukaren. Björkfors nu-varande kreatursbesättning består också av ren fjällras och är uttagen som statens avelscentra.

Det vilar liksom en älderns och anornas pondus över Björkfors. Det är som hade ett visst "något" från gångna tider drojt sig kvar och satt sig fast här trots kraftverkets elek-triska ljuskälla och automobilernas ofta hörda, romantiskörande surr. Signaturen, som några gånger haft förmånen åtnjuta herrskapet Nes gästfröja vänskap, har visserligen so-vit ostörd under den gamla gårdens tak, men den gamla penningekista, som i många år stått på vinden och i vilken en hel del "oknytt" förut haft sitt tillhåll, fylldes ju också år 1911 av en dåvarande förvaltare med sten och sanktes i älven nedan-för forsen.

NORDBO.

En handlingens man.

Av Friherre von Hünefeld.

Det var inte länge sedan friherre von Hünefeld, en av det tyska flygväsendets hjältar, tågade inför en entusiastisk åhörarskara i vårt land. Han hann knappast återvända till sitt hemland, förrän han tvingas att intaga sjukhuset, vilken han inte mer skulle lämna. Vi ha lyckats förvärva en uppsats av den berömda flygarens penna, som han skrev kort innan sin död. Hårt skildrar han med anledning av professor Hugo Junkers nyligen firade 70-årsdag densens betydelse inte endast för det tyska utan för hela världens flygväsende.

Den, som betraktar det verk som utförts av professor Junkers, måste öppet medge, att det till och med för att vara en sjuttioårigs livsarbete är storslaget och inte så lätt finner sin like.

Man måste särskilt på vissa högtids- och minnesdagar, då den allmänna stämningen är rörd och försonlig, dock i stillhet tänka på de strider, som var och en måste ut-kämpa, innan han lyckas nå sitt mål. Om denna sentens äger allmängiltig-het, så är den dubbel giltig för Hu-go Junkers livsarbete och tillblivelse.

Det är inte min uppgift att skriva en fackartikel om den genialiske flyg-maskinskonstruktören, ty av en sådan skulle det ändå inte bli någon-ting, men det är mig, som sedan fle-ra år tillbaka har haft tillfälle att närmare lära känna den store veten-skapsmannen och nationalekonomen Junkers, ett varmt kint behov att från ren mänsklig ståndpunkt ära denne man.

Det rör sig inte här om, vilka flyg-maskinsmodeller, som få anses vara bäst för framtidens flygtrafik, utan om att Junkers förstärkt att värna sin oavhängighet mot alla inflytelser, som sökt schematisera och därmed hotat att tillintetgöra alla original-strävanden.

Även om Junkers redan vid sina första experiment i Aachen var tvun-gen att offra den ena handen, även om han med sina tidigaste uppfinnin-gar sökt tjäna det praktiska livet och även lyckats tjäna det så, att många människor haft stora förde-lar av hans uppfinningar, så var hans stora lidelse likväl flygväsendet, konstruerandet av flygmaskiner!

Uppfylld av tanken att "luftocce-nen", som han en gång uttryckte sig i ett tal, sträcker sig över allt, där det över huvud finnes luft, har han under träget fasthållande vid sin tro på, att Tyskland efter kriget trots allt åter skulle kunna erövrå den ställning inom luftfartsväsendet, som det förut innehaft, arbetat på att för-hjälpa Tyskland att uppnå detta mål. Så uppstodo hans första luftfartslin-jer, så har han, understödd av sina trogna medarbetare, åter bidragit till att höja aktningen för Tyskland och tysk vetenskap i utlandet. Vad som ursprungligen skapats för att föröta och förstöra, vad som ursprungligen var ett fruktansvärt krigsinstrument blev till ett kampmedel i den fredli-gaste strid, som jordens befolkning någonsin upplevat. Redan för flera år sedan jämförde jag honom med greve Zeppelins vördnadsbjudande gestalt, som trots alla motgångar, trots alla bakslag lugnt åter upp-byggde, vad som tycktes förstört för alltid. Liksom denne store pionjär på flygväsendets område lät sig Hugo Junkers inte nedslås av till det yttre än så fruktansvärda och avskräckan-de nederlag. Det var hans lidelse att vilja tjäna mänskligheten och han besjälades av medvetandet om att ha övertagit en helig plikt. Vad betyd-gent emot detta yttre hinder och en och annan motgång? Tvärtom: ju svårare nederlaget för ögonblicket syntes vara, dess starkare blev denne vetenskapsmannens vilja att trots allt slutligen segra. Han trotsade åren som ingen annan och värmas all-tjämt av sina höga ideals ungdomliga eld.

Hans sjuttionde födelsedag må för honom själv betyda en milsten på hans levnadsväg. Slutet av sin väg har han ännu länge säkerligen icke nått. Motorproblemet, som är flyg-väsendets viktigaste problem, finner under hans genialiska ledning allt-jämt nya, lyckliga lösningar, som äro av oerhörd betydelse för långdistans-flygningar. Han samlar icke på sina inkomster för att spara dem, utan han använder väntande öre för att skapa och utexperimentera någon-ting nytt, för att åstadkomma för-bättringar, för att komplettera och fullständiga.

Vad betyda triumfer i en sådan

Av S. A. Duse.
—
Nordvästpassagen.

När det gamla priset på 20,000

II. Fortuna sågverk.

Dund fñr unntilokendot av myndighet

(Eftertryck förbjudes)

Fortuna sågverk.

Parti från Ängören.

Disponents- och kassörsbostäderna.

Ar 1904 inköpte konsul Ernst Sällström samtidigt med Björk en ny placerade på cirka 100 meters avstånd från själva sägen. Snart blev sammanbyggdes emellertid maskinhuset med sägen och maskiner monterades in här.

Förbudssträvandet är förfelat och bör nedläggas!

Naturligt är, att de, som på sin U-fingo upp bögen för eländet, erhållit intreck av, att tillståndet var hårt när förtvivlat, förklarar han i en artikel om "Vår syn på rykterhetsfrågan" i senaste numret av L. F. U. Försäkrings- och Ansvar. Detta intreck har emellertid visat benägenhet att stå kvar, även sedan förhållandena i själva verket i rätt hög grad förändrats till det bättre. Och det är ej utan, att denna kvarglömda skräcksyn från ett visst läge upprätthålles i propagandasyfte. Genom att ständigt elda på och hålla nitalskan

Hur är det emellertid med nykterhetssakens utveckling i vårt land? För alkoholförbrukning har gått ned fullt omkring en tiendel av vad den var vid 1800-talets början. Yllerriforselsernas frekvens visar på senare år en betydlig förbättring: år 1927 var siffran mindre än hälften av vad den var under åren närmast före världskriget. Förste aktuarien dr Hans Gahn beledsagar denna uppgift med den reflexionen, att nedgången ej kan

Fortuna sågverk, vars årsproduktion uppgår till 4-5 000 standard, sällsätts under sommaren cirka 200 man. Under vintern är arbetsstyrkan, även om man medräknat skogarna sällsatt personal, något mindre. Det torde även förtjåna nämnas att av länets åtta norr om Luleå beigna sågverk är Fortuna på ett undantag från det enda, som utan någon mellantid av driftsnedläggning varit i gång under de senaste nitton åren. Våd den i Fortunas tjänst anställda personalen beträffar, så är den även om den ej kan sägas vara i verkets "feminina nannes" speciella gunst död för vilkens sågverksplatsbefolkning, för vilkens existens och utkomstmöjligheter kommunen under de senaste depressionens haft mycket små - om ens några - bekymmer. Förhållandet mellan över- och underordnade på Ångören är också, synes det, präglad av ett gammaldags gemt, sällsint i en tid då spänningen på samförståndets båg överallt ligger färligt nära bristningsgränsen.

NORDBO.

Mången sansad nykterhetsvän tänker helt visst: om vi blott fått arbeta freds för förbudsfanatismen, så skulle resultaten blivit mycket bättre. Förbudsvännernas agitation retar folk att supa; nykterhetssträvarena ha vridits på sned och väcka hos samsade medborgare leda eller rentav förtörning, då de, förtäckt eller öppet, klada sig i förbudspropagandans restslä. Se på finnarna! De voro en gång ett exempel för Europas franska nyktrafister för och nu! Särskilfen har dock förbudsörförslaget fört en stor mission. Den har genom principiellt klara och, i sina bästa former, ideella ståndpunkt samt i anslutning till "småfolkets" religiösa livinställning måktigt bidragit att ge allvar och kraft åt nykterhetssträvarena, att göra dessa till ett

Av J. O. Rgt.

Norrland är rikt på vattenfall. Torne älva ligger invid polcirkeln delat storslagna Kattilaskölen, som på svenska betyder Kattälvsforsen. Vattnet störtar med åronbedövande dån och styrka ned i älven. På ömse sidor är grunden fast och skarp. Vilken orörd förort är det icke att låta denna kraft gå förlorad! I Kalix och Lule älvar märka vi också starka vattenfall. I intresserade kretsar har man redan tillgodogett sig kraften från fallen i Lule och Råne älvar.

Genom förbättrade kommunikationer, synnerligast när Inlandsbanan och kustbanan en gång bli färdiga, skall det idoga folket i en kommande tid lättare kunna taga vara på sin jord och avyttra sina produkter. Någon har sagt: "Det villar ett moln i norr." Det har varit så. Det förtunnas dock alltmer och skall slutligen försvinna. Himmeln skall bli ljus och dagen solig även för dem, som fått bryta bygd i ödemarken.

Det gäller nu att söka i vidaste kretsar framlägga, vad erfarenheten visat: att förbudsvägen ej är den bästa, ej leder till målet — verklig bestående folknötkerhet, som vi alla böra söka förverkliga. Kunde nu förbudssträfvandet sasom förfelat nedläggas och alla goda krafter förenas på en framkomlig väg, skulle vi säkerligen kunna med gott hopp om fortsatt framgång se kommande tider till mötes.

"Det svenska matlivet"

VASÄ MODELLEN

In-
reg.

Varus-
märke

Pinus has varje guldmed.

"Det är Herren".

1 söndag efter Påsk.

Den lärjunge, som Jesus skakade, sade då till Petrus: "Det är Herren".

Joh. 21: 7.

I den berättelsen få vi lära oss, hur vi skola känna i gen Herren, när han möter oss, hur vi skola känna igen hans röst, när han talar till oss, hur vi skola känna igen honom, när han i nödens stund hjälper oss. Vi människor hava svårt för allt detta, ty Gud är osynlig och vi fästa oss för mycket vid våra ögon se och vad tankarna begripa. Våra egna tankar skymma blicken, när Herren uppenbarar sig. Detta är ett fel, som ofta förekommer, vållande troende själar tvivel och bekymmer. Vi känna oss övergivna och våga ej taga till oss ordets tröst. Detta är en erfarenhet, som ofta upprepas i en kristens liv.

Berättelsen om lärjungarna vid Genesarets sjö kommer oss då till hjälp. Det står, att den lärjunge, som Jesus skakade, först kände igen Herren. Kärleken har den underbara makten att fatta mer än ögon och förstånd kunna uppenbara. Det är själens gemenskap med andevärlden, det hängivna hjärtats uppfattning av de ting, som icke synas, trons fasta tillförsikt om det, som man hoppas. Har man Gud i sina tankar, så uppenbarar han sig för oss. Ålska vi Herren, få vi och själva erfara hans kärlek, och vi känna igen honom, sådan han uppenbarar sig i Jesus vår frälsare. Det är samma sanning den helige Bernhard uttryckte sålunda: "Gud lär man känna, blott i den man man ålskar honom". Sålunda få vi här lära oss, att vilja vi känna igen Herren i bönen, i ordet, och i livets välsignade skickelser, skola vi ålska honom. Kärleken är trons ögonsten, liksom ögat är själens spegel. Ur hjärtedjupet strömmar kärlekens ljus upp i trons blick och skådardet ösnyligen. Tack vare denna underbara gåva, kan en troende människas sköna Guds anletsdrag, känna hans hand i sin, känna, hur Herren torkar tårarna från våra ögon. Att känna igen Herren är omöjligt för ett världsligt sinne, men Anden uppenbarar honom i ett ålskande hjärta.

Vad tröst få vi ej av den sanningen! Den lärjungen, som Jesus skakade, kände först igen honom. I sorgens djupaste smärta, i bekymrens mörkaste natt är Herren dock hos oss, ehuru vi ej se honom. Håll blott fast vid den tanken, att Herren är hos dig, så klarar du det, nådens sol går upp klarare än morgonrodnaden sken över Genesarets vatten och de oroliga lärjungarna. De mörka tankarna försvinna, och hjärtat fylls av ljus och frid. Samvetets oro lägger sig lik det stilla vattnet, vars jordiska bekymmer förbytts i förtröstan. Hur har denna förändring skett? Det är Herren. Så bekänna vi med tacksägelse. Denna övergång från andligt mörker till andligt ljus är det skönaste, en människas här på jorden kan få uppleva.

Så snart som en natt vid Tiberias hav Det mörkret kring hem och hård, När sorgen ströf tårarnas salt på vårt bröd

Och väter vår huvudgrönd, Förgaves vi öppna Guds tröstande ord, Ty stockat är hjertet, som brann på vårt bord.

Det fralsande nådesordet, Men se, hur det sprälar i samina stund Med härlighet underbar! Så flammor ej morgonrodnaden glöd, Och solen ej sken så klar. Den klagande sorgen förbytts i fröjd, Och konst, varunder jag förr gick böjd, Förvandlas till vita vingar.

Jag känner igen den hugvalande hand, Som torkar min brännande tår, Ty sådan, som han i sitt ord har sagt, Min frälsare hos mig står. Jag tvivlar ej längre men trygg i hans famn Mig hastar och ropar hans härliga namn: Se Herren, ja, det är Herren!

PAUL NILSSON.

Man har bara rätt till så mycken glädje och lycka som man själv ger andra.

Gåder du dig över din nästas förtjänster, ökar du dina egna.

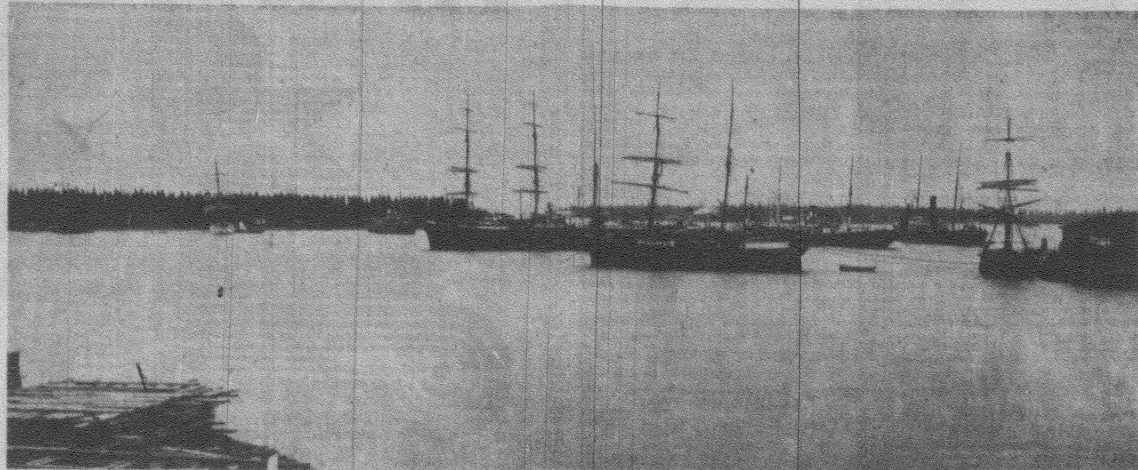
Det sköna bibelbrevet allid nyhetens triskhet, det förvånande trötter i längden.

Ett mjukt svar stillar vrede, men ett hårt svar kommer harm åstad, säger ordspriket.

Det är sällan man söker efter en människas dygder med tillhjälp av ett förstöringsglas.

Kockarna på somliga restauranger, som locka med hemlagad mat, måste säkerligen inte lärt sig konsten i hemmet.

UR KALIX TRÄINDUSTRIS HISTORIA.

Båtskärsnäs hamn sommaren 1901.

III. BÅTSKÄRSNÄS.

BÅTSKÄRSNÄS LAGE mellan Kalix och Torne älvors utlopp samt platsens goda naturliga hamn med sina många, för alla vindar skyddade vikar voro geografiska sågverksförutsättningar, alltför gynnsamma för att länge kunna förbli obeaktade av de norrbottenska sågverkskapionärerna sedan Ångsågarna vid kustrakterna under senare hälften av 1800-talet börjat efterträda vattensågarna inne i landet. Den såg, som av de förutvarande tjänstemännen i firman Bergman, Hummel & C:o, P. A. Svanberg och Carl Bergbom, år 1871 byggdes på Båtskärsnäs, var också den andra i ordningen av Ångsågarna inom Kalixdistriktet.

Någon tid efter det sågverksanläggningen på Båtskärsnäs påbörjats av Svanberg och Bergbom, slöt sig till dessa den, — liksom för övrigt även P. A. Svanberg — ur en av socknens odalmanasläkter härstammande Johannes Sällström, och därmed var även den sedermera så stora trävarufirman Bergbom, Svanberg & C:o bildad. Liten var den i begynnelsen, Bergbom, Svanberg & C:o såg, vars maskinella anordningar förutom driftmaskinen — en liten 25 hästkrafters Ångmaskin — utgjordes av en ram, ett kantverk och en kapklinga. Den med största försiktighet startade sågverksrörelsen gick emellertid åt rätt håll och det lilla såghuset var placerat på rymlig mark, som tillät detsamma utvidgning i längd och bredd allt efter som den utvidgade rörelsen påfordrade sågens ökade kapacitet. Efterfrågan och åtgången av sågade trävaror på den europeiska trävarumarknaden var också vid denna tid, efter 1870—71 års fransk-tyska krig, särdeles livlig.

År 1877 skedde den första utvidgningen av sågen, i det en andra ram då inattes och den lilla Ångmaskinen utbyttes mot en dubbelt starkare driftmaskin. Efter denna första utökning av sågen följde den ena utvidgningen successivt efter den andra. I början av 1900-talet var sålunda sågens begynnelsekapacitet tiofaldigad. Vid denna tid byggdes även exporthylleri samt den nya mekaniska verkstaden och gjuteriet.

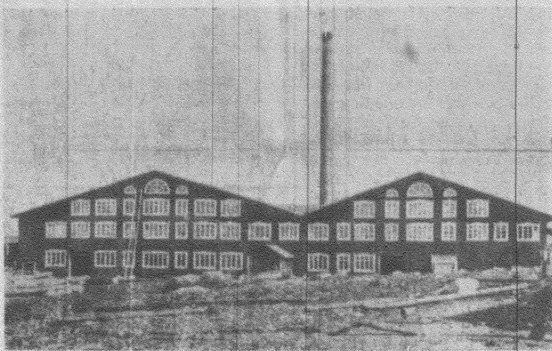
I skogarna uppefter Kalixälven var firman Bergman, Hummel & C:o med den förstkommes rätt, redan innan Bergbom, Svanberg & C:o start, herre på täppan. Som det på grund härav visade sig svårt för de sistnämnda att erhålla timmer ur ovanstående skogar blev det ur skogar uppefter Torne och Kemi älvor som Bergbom, Svanberg & C:o i början fingo söka sin huvudsakliga timmerfångst. Denna firma, som f. ö. var den första som började med timmerflottning efter Torneälven, nedlade även betydande arbete på upprepningar av vattendrag, dammbyggnader m. fl. regleringsarbeten, för underlättande av flottningen på en hel del av denna älvas biflöden.

Som bogserbåtar på denna tid voro tämligen okända företelsier inom övre Norrbotten, bogserades timret under de första åren för hand med varpbåtar från flottläggningsplatsen i Torneälvens mynning till Båtskärsnäs. När timmerlasset var förspänt, fingo "spelmännen" i båten ro ut varplanen på tamp, lägga ut varpankaret och så spela in timmerlasset kugg för kugg, tum för tum. Ro ut varplanen igen, lägga av varpankaret och åter under kringvridning av varpspelet skruva fram flotten tum för tum. De femtio kilometerna mellan Haparanda och Båtskärsnäs "slukades" inte precis på det sättet, men timmerlasset spelades dock till

slut i alla fall fram till sågbovmen på Båtskärsnäs. I och med att firman år 1875 inköpte sin första bogserbåt, hjulångaren "Nils Sture" var det emellertid slut med varpbåtarnas långfärder. Lite svårnavigabel var han i timmervikarna på grund av sin 118 fot längd "Nils Sture", men han var heller inte valunda från begynnelsen avsedd el-lärvalunda från bogserbåten. Kunglig lustjakt hade han varit, den länge "Nils Sture"! Kung Carl XV och hans hovfolk hade "Nils Sture" burit inom sina relingar under glada lustturer på

byggnad samt verkets stora prämlottas rustande och iständhållande till Råneåbornas speciella geblit. Överkalix var också bland "hollands" och sparrbilar representerat av goda "yxkarlar" men överkalixbornas huvudsakligaste "födkrok" på Båtskärsnäs var dock båtshaken. Det var också överkalixborna, som en lång följd av år voro verkets permanenta flottkarlar, vilkas huvudsakliga sysselsättning bestod av timmermottagning, flottöring m. fl. arbeten i timmermagasin och sågbov.

Det ovanstående holländstimmer-

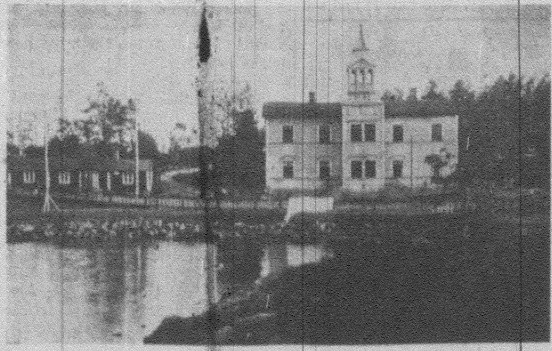

Den år 1912 brunnna sågen.

Målar- eller Saltsjöväg, och namnet "Ehrenstrål", som han den tiden bar, var ingjutet i den skeppsklocka, som ännu fanns kvar ombord på "Nils Sture" då han som uttjänt timmersläpares slutade sin maritima bana år 1908.

Många voro de olika gränarna av trävaruindustriens stamträd, som blomstrade på Båtskärsnäs under decennierna närmast före och efter sekelskiftet. Kolningen var ett omfattande företag, så även propstillverk-

ning och sparrbilning samt den i som anlagts i en stor överbyggnad mycket stor skala drivna bilningen av s. k. Hollandstimmer. Många voro också de vid detta då stora industri-företag anställda människor. Förutom de flesta av byarna inom Nederkalix socken, voro även Råneå och Överkalix socknar rätt talrikt representerade bland Båtskärsnäs arbetstam denna tid. På tal här om må nämnas att Råneåborna voro på Båtskärsnäs speciellt yxans och drevklubans män. I enlighet härmed hörde också sparrbilning och präml-

Skolan i Båtskärsnäs.

ning och sparrbilning samt den i som anlagts i en stor överbyggnad mycket stor skala drivna bilningen av s. k. Hollandstimmer. Många voro också de vid detta då stora industri-företag anställda människor. Förutom de flesta av byarna inom Nederkalix socken, voro även Råneå och Överkalix socknar rätt talrikt representerade bland Båtskärsnäs arbetstam denna tid. På tal här om må nämnas att Råneåborna voro på Båtskärsnäs speciellt yxans och drevklubans män. I enlighet härmed hörde också sparrbilning och präml-

ning och sparrbilning samt den i som anlagts i en stor överbyggnad mycket stor skala drivna bilningen av s. k. Hollandstimmer. Många voro också de vid detta då stora industri-företag anställda människor. Förutom de flesta av byarna inom Nederkalix socken, voro även Råneå och Överkalix socknar rätt talrikt representerade bland Båtskärsnäs arbetstam denna tid. På tal här om må nämnas att Råneåborna voro på Båtskärsnäs speciellt yxans och drevklubans män. I enlighet härmed hörde också sparrbilning och präml-

ning och sparrbilning samt den i som anlagts i en stor överbyggnad mycket stor skala drivna bilningen av s. k. Hollandstimmer. Många voro också de vid detta då stora industri-företag anställda människor. Förutom de flesta av byarna inom Nederkalix socken, voro även Råneå och Överkalix socknar rätt talrikt representerade bland Båtskärsnäs arbetstam denna tid. På tal här om må nämnas att Råneåborna voro på Båtskärsnäs speciellt yxans och drevklubans män. I enlighet härmed hörde också sparrbilning och präml-

randet av rammar, cirkelverk, kantverk och sorteringsbänkar i form av plank, bräder, stav och ribb m. m. distribueras ut till den rymliga brädgårdens olika områden. Årstillverkningen kunde under nämnda tid uppgå till cirka 10-12 tusen standard sågade trävaror samt 6-8 tusen standard bilat virke. På tal om brädgård, så hade denna genom så gott som oavbruten tillbyggnad under sågverks tre första årtionden utvidgats till i det närmaste sin nuvarande storlek med plats för cirka 12,000 standards virke och med en sammanlagd kaflängd av ungefär två och en halv kilometer. Sedan platsen under 1900-talets första år elektrifierats byggdes i brädgården elektriskt drivna lastningstransportörer och justeringsverk.

Chefskapet på Båtskärsnäs, som, sedan patron P. A. Svanberg drog sig tillbaka från verkets direkta ledning, en tid innehafte av förvaltare David Svanberg, innehades under 1900-talets första årtionde av disponent Gustaf A. Svanberg.

Av en mångfald samverkande, denna lilla kronika dock ovidkommande orsaker övergick emellertid Båtskärsnäs år 1910 till annan ägo.

År 1911, en ljus och vacker vårvärd, nedbrann mekaniska verkstaden och gjuteriet samt de vid det stora verkstadsbyggnad sammanbyggda smedje- och modellnickarverkstäderna. I samma tid och stund löt även verkets dåvarande chef, en disponent C. Rode, på en rålsbana invad sågen sin bröddöd.

En söndagskväll vid 6-tiden, i januari 1912, ljöd åter sågens brandssignal utöver Båtskärsnäs, gäll och genomträngande i den kölldallande vinterluften. Sågen brann! På grund av den starka kölden — termometer visade minus 40 grader — voro sågbovrens vakar hårt igenfrusna, och sedan man omsider fått hål på isen och sprutslangar utlagda, isade slangarna igen. I det närmaste ostörda fingo lågorna frossa på de 40-åriga kruttorra bjälklagen och på allt det andra myckna trävirket i den stora sågen. Odämpade, obändiga slogo lågorna ut genom de sprängda fönsterrutorna på sågens alla sidor och genom de många takföresten sköto eldtungorna i höjden. Liksom i guldglans lyste ramarnas järnstativ i den genomskinliga basen av den eldpyramid, vars spets sedan sågtalet övertänts, steg högt mot den nattmörka himlen och ur den vindstilla skyn föll gnistornas eldregn tillbaka på brandhärden. Signatören, som var med vid eldscenen, glömmer ej det i all sin vildhet dock storslagna skådespelet vid denna, den sista akten i Båtskärsnäs första sågs historia.

Vid ena sidan av den järnskrot-hög, som efter branden återstod av sågen, stod emellertid de tegelmurade maskin- och ångpannehusen kvar så gott som oskadade. På sågverksens andra sida stod hylleri och tack vare den vid brandtillfället rå-dande kölden och vindstilla samt några raska ynglingars ingripande i rätta ögonblicket — ännu kvar. På den brunnna sågens plats uppfördes samma år en mindre såg, enligt då-tida förljudande endast avsedd för uppsågning av det timmer, som fanns upprullat på land. Sågen blev emellertid snart nog utvidgad och försedd med moderna maskiner.

Att här uppräknas alla de firmors och chefers namn i vilkas ägo och under vilkas chefskap Båtskärsnäs varit sedan det år 1910 gick ur Bergbom, Svanberg & C:o händer till det år 1928 förenades med samma fir-

"Mitt första flygtåg".

Av flygaren Hans Albrecht.

Den tyska flygmaskinfabriken Raab-Katzenstein i Kassel har nyligen företagit flygförsök med två aeroplan på släp. Dessa försök ha utlöst mycket tillfredsställelse och det förefaller som om "Luftens snäll-tåg" snart skulle bli verklighet. Konst-flygaren Hans Albrecht, som deltog i denna flygning med två maskiner på släp, skildrar här sina intryck.

Jag flög för första gången som föfare å ett av de bakre vidhängda aeroplanen, efter det jag en gång tidigare tjänstgjort som föfare å den främre maskinen som då hade ett aeroplan på släp. Sedan fört en provflygning företagits med flygaren Wirtz som föfare å den främre maskinen och Raab och Katzenstein som föfare å de båda bakre, besteg jag den ena av dessa.

Jag blev överraskad av den lätthet med vilken min maskin höjde sig från marken efter den främre maskinens start och iakttog nu flygaren i maskinen bredvid mig, herr Wenderoth, som nickade åt mig och därigenom ville ge uttryck åt sin glädje över att dessa flygningar med släp-maskiner, som min firma hoppats så mycket av, nu låter sig genomföras.

Jag lät min maskin, som var fästad vid den främre maskinen med en 80 meter lång linja, glida mot Wenderoths, för att på närmare håll kunna iakttaga denna. Dess linja var 60 meter lång, och den befann sig alltså något framför min.

Efter det vi nått en höjd av 400 meter, lät Wenderoth mig förstå, att han ville landa och kopplade från min maskin. Jag åsåg lugnt hans glidflykt, lät min maskin följa föremaskinen ytterligare några hundra meter och landade sedan också, varvid jag placerade min maskin på 3 meters avstånd bredvid Wenderoths.

Jag är själv överraskad av den säkerhet med vilka dessa vidhängda maskiner kunna styras, och med vilken precision man kan landa å den plats, man önskar.

Vi upprepade dessa flygningar två gånger med andra piloter och höllo sedan krigsråd om på vad sätt vi skulle kunna praktiskt utnyttja våra rön i lufttrafikens tjänst.

Alla äro vi av den fasta övertygelsen, att en verklig snabbtrafik i luften endast på detta sätt kan framtiden för sig, ty blott så kan man undvika tidsödande mellanlandningar.

Jag såväl som mina kamrater se inga svårigheter att i stället för små maskiner också taga större passagerare aeroplan på släp och att öka dessas antal till 5 å 6 stycken.

Genom att skrika åt folk, att de äro nervösa, så bli de nervösa.

Folk, som ge sig ut på långfärder med bil, brukar skriva hem dels från polisstationer, dels från sjukhus.

Varje människas bildar av sitt tidervar; mycket få förnå sig över sin samtidens ståndpunkt.

Visdom är lika önskvärd som lycka, men av en eller annan orsak eftersträvas den förta icke på långt när så allmänt som den senare.

I minnet existerar ingen tid; ett ögonblicks upplevelse följer oss ända till döden, under det att år kunna utplånas utan att lämna ett enda spår.

ma, vars chef fortfarande är disponent Gustaf A. Svanberg, torde vara av ringa intresse. Vore det härom sagt att platsen under två perioder om sammanlagt sju år stått under den nuvarande Karlsborgschefens, disponent Emil Lindgren, ledning. Under denna första chefperiod på Båtskärsnäs påbörjades såväl byggnad av stabblägningsmaskiner som anordningarna i brädgården för maskinell uppställning av virket. Dessas anordningar har nu av Bergbom, Svanberg & C:o, i samband med övriga moderniseringar av brädgården, ytterligare utvidgats så att den på grund av de jämförelsevis låga brädgårdslängderna på Båtskärsnäs särskilt ansträngande a. k. axelbärningen av virket nu praktiskt taget fullständigt avlösts av maskinstapling.

Liksom brädgården har även sågen undergått grundliga reparationer och moderniseringar och är nu i särdeles förstklassigt skick. Sågen, som nu är om sex rammar, har en årlig produktionskapacitet av cirka 9,000 standard.

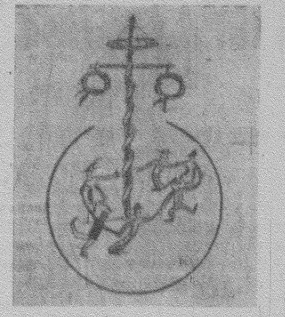
Enligt vad den nuvarande platschefen på Båtskärsnäs, förvaltare R. Svanberg, meddelat, har Båtskärsnäs ledning f. n. planer på rätt omfattande anläggningar för tillvaratagande av sågavfallet, vilket som bekant genom återgångssättandet av sulfatfabriken på Karlsborg blir relativt värdefullt. Meningen är nämligen att anlägga kraftiga sulfat- och bränslehackar jämte sollaranordningar samt elevatorer för hackfiness lagring och lastning.

NORDBO.

LULEÅ FOLKBANK
gottgör
högsta gällande ränta
å insatta medel,
beviljar lån
och diskontorär växlar.

DAGSREVN

I dag Joel, i morgon Folke.
Solen gick upp kl. 4.13, går ned kl. 9.58.
Temperatur kl. 8 fm. + 15 gr.
Barometerstånd 760 mm.

Till Udden ska vi promenera.
Där kan man ihväll sig festligt jouera.
Intendenten Ullens.
Udden energiska genia.
lovst ej mer än han gott kan prestera.
D o s.

Värdet.
En värdereport från Kalix meddelar N-K, att en stadigare värdereport inträder fr. o. m. den 14 juli eller redan föregående dags em. d. v. s. i afton. Kvinnoveckan blir ovanligt torr i år och på Olofsdagen den 29 ds börjar en värmebölja, som kommer att förtiga ett gott tag in på augusti, vilken efterföljes av en regnperiod med samma kyliga temperatur som under den släpångs regnvecka.

Bio.
Metropol ger lördag och söndag en rollfars "Det ligger i luften" med Sally O'Neill i huvudrollen. N. D. A. konstaterar att filmen är en trevlig varietéhistoria med roliga poänger och här till de mest välspeltade man kan se.

Röda Kvarn ger lördag och söndag en spännande kriminalhistoria "Café Röda Dornen" med Betty Compton och Malcolm McGregor i huvudrollerna.

Till dagskrönikan.

Den 13 juli.
St. D. som självt med var dag blir alltmer värdigt för den allmänna presskåren, uppförda Stockholms damer till penninginsamling till teaterns Berg som hjälpte till med infångandet av den celebre kvinnoplagaren Elberg, som i månadens slut hade kommit till Stockholm i spänning och säkerligen fått bidraga till underhållningen vid många och långa stunder underhållningar. Varför inte? Emellertid påminner jag mig, att damerna i sin stora godhet i allmänhet brukar hålla med den förlovarn parten, och i detta fall torde väl Stockholmsspelens ha ett givet övertag på Elberg. Då Arbin och Kreuger, ruskiga i ämnet, mördade sin hustru värd, hände det sig att flera damer sprungit till den äldste övertagaren Kreuger med blommor. Pucka, rikades ruskig i ämnet, uppvaknade också med blommor av beundrande damer. Kvinnohjärtat är, som synes, ganska oberäkneligt, och jag är inte alldeles övertygad om att St. D. gör succés med denna insamling. Teckelstenen Berg, som rikades stå i Elbergas väg, gjorde ett raskt handtag, därmed är intet tal, men man brukar ju också säga, att dygden är sin egen belöning.

Solen har antligen spräckt molnen och termometern kryper, om också sakta, upp. Omslaget i väderet kan betraktas som en välförklarad avvikelse till det allmänna väderet. Den låga malförhöjningen från den domare, som vill förkunnat nylag efter vederlagten lag. Den är en följd från den verklighets värld, som är oss för evigt tillflykt. De som stämpla den som nihilism ha alltså rätt, de säga med fog att efter en dylik norm kunna vi inte leva. Och ändå behöva vi den. Den fyller samma uppgift som rymden, vilken omväxlar vår lilla värld. Gäller det att finna livets nödort i den av ringa nytta. För den äro vi hänvisade till jordens nyta. Men på något sätt hänger vår andas oroliga spänning utåt mot oändligheten samman med det som gör oss till människor. Det måtte ha något att göra med vår utsyn över livet. Principen om alltings förlägenhet är behövlig som korrektiv mot en för tidig önskan om lycka. Det är till inlett på alla våra åder, när de ådrats och förbrukats som dagekarlar i sin jordbundna tjänst. Vi följa själva efter. Till sist blir vår värld som en flyende skugga bort i detta ingen tankes land.

En bilolycka
inträffade på tisdagen på landsvägen, en km. norr om Padjerim, varvid damfröskolan Agda Holmgren från Boden erhöi rätt allvarliga skador. Bilen, som kom från Boden hade tydligen hög fart på den kurriga vägen ovanför Padjerim. Den tvangs att styra från vägen i en kurva och kastades emot berghälen på andra sidan det djupa diket och stadsade därifrån tillbaka samt blev liggande på sidan mot vägsanten. Bilen ägdes av en turistande svensk-amerikan och synes, förvånansvärt nog, ha kommit lindrigt undan. Av de fem personer som befunno sig i vagnen undslapp alla utom fröken Holmgren med blotta förskräckelsen.

Fr. Holmgren fördes med turbilten till Jockmoks sjukstuga, varifrån hon senare på kvällen med Jockmoks ambulansbil förslades till Garnisonsjukhuset i Boden. Vid röntgenfotografering har konstaterats brott på bäckenbenet, som doktor Odellberg betecknade som mycket svårt. Benet är nämligen brutet på icke mindre än fyra ställen.

Svenskbymännen som lantarbetare.

Skola bibringas inblick i svenska förhållanden.

Lands kyrkoherdar skola söka placera invandrarna.

Stockholm den 13. Landssekreterare Uno Sterner i Jönköping, en av de ledande medlemmarna i lokalkommittén för Gammalsvenskbybornas mottagande, har enligt ett meddelande till St. T. framhållit att något detaljerat program för viselsen i Jönköping ännu icke kunnat utarbetas. Så mycket har dock bestämts, att man skall söka få ut så många som möjligt av männen i bygderna som lantarbetsare. Huvudsaken skall sålunda göras till lantarbetsare i Småland att om möjligt söka bereda männen arbete och därmed också en nödvändig inblick i våra svenska jordbruksförhållanden. Genom Stenholts lantmannaskolas försorg komma föredrag i lantarbetsmännen att hållas under höstens och vinters lopp för svenskbyborna.

Rikskommittén kommer vid sidan av den planerade landsinsamlingen att hemställa om att få del av vinsten av två lotterdragningar. Vidare meddelas att en lantarbetsare i Ålsång C. Jansson fäst jordbruksministerens uppmärksamhet på att stora möjligheter för upplätelser för jordbruk till Gammalsvenskbyborna torde finnas inom Fellingbro socken i Örebro län. De två stora gårdar, Öby och Ålsång, som herr Jansson är ägare till, kunde nämligen få inköpas för att styckas till mindre jordbruk. Även en del andra egendomar i socknen äro till salu, vadan sammanlagt 12-13 000 tider åkerareal skulle kunna ställas till förfogande för andamålet.

Generaldirektör Malm, ordförande i Gammalsvenskbykommittén, har meddelat D. N. att en framtidsplan på fredagen utgått till landets alla biskopar att genom sina kyrkoherdar måtte sökas en tids placering för svenskbyborna för att få dem i kontakt med svenskt jordbruk. Början gjordes i årskiftet på ärkebiskopens uppdrag.

Den s. k. enhetsrörelsen.

Göteborgs metallarbetare rösta för L. O:s cirkulär.

Göteborg den 13. (TT.) Resultatet av den inom Svenska metallindustriarbetarförbundet avd. 41 i Göteborg företagna omröstningen om Landsorganisations cirkulär rörande den s. k. enhetsrörelsen föreligger nu och giver enligt Ny Tid vid handen att avdelningen med cirka 1,200 rösters majoritet beslutat uttala sin anslutning till L. O:s cirkulär.

Avdelningen har samtidigt valt 24 ombud till metallindustriarbetarförbundets kongress. Samtliga valda äro socialdemokrater.

Likfyndet vid Amål: självmord.
Stockholm den 12. (TT.) Enligt ett Amålsmeddelande till N. D. A. har det konstaterats, att det i Amåls kommun förklarade människlet är efter arbetaren Anders Georg Tholsson från Bragmans gård. Föregående dag hade Tholsson tagit sig själv av livet under ett anfall av sinnesförvirring. De 4800 kr., som anförklarades i den dödes fickor, ha befunnits vara hans egna sparmedel.

En bilolycka

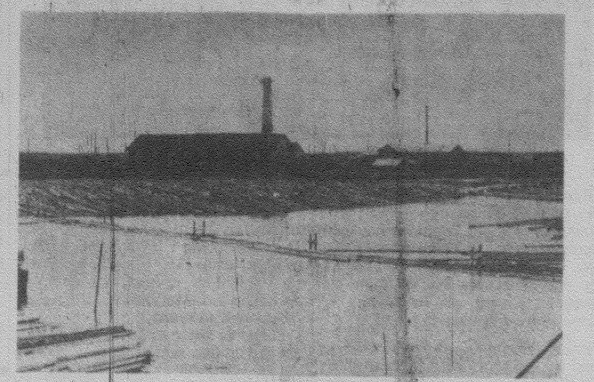
inträffade på tisdagen på landsvägen, en km. norr om Padjerim, varvid damfröskolan Agda Holmgren från Boden erhöi rätt allvarliga skador. Bilen, som kom från Boden hade tydligen hög fart på den kurriga vägen ovanför Padjerim. Den tvangs att styra från vägen i en kurva och kastades emot berghälen på andra sidan det djupa diket och stadsade därifrån tillbaka samt blev liggande på sidan mot vägsanten. Bilen ägdes av en turistande svensk-amerikan och synes, förvånansvärt nog, ha kommit lindrigt undan. Av de fem personer som befunno sig i vagnen undslapp alla utom fröken Holmgren med blotta förskräckelsen.

Fr. Holmgren fördes med turbilten till Jockmoks sjukstuga, varifrån hon senare på kvällen med Jockmoks ambulansbil förslades till Garnisonsjukhuset i Boden. Vid röntgenfotografering har konstaterats brott på bäckenbenet, som doktor Odellberg betecknade som mycket svårt. Benet är nämligen brutet på icke mindre än fyra ställen.

Det lönar sig att besöka oss under våra
Propagandadagar
för att en gång för alla konstatera, att våra priser äro utan konkurrens.
NYA GLASMAGASINET.
(Mitt emot Riksbanken.)
LULEÅ. Storgatan 19.
Telefon 151.

Ur Kalix träindustris historia.

IV.
Karlsborg.

Karlsborgs gamla ångsåg.

Som kraftslutare blev elden i den svenska trävaruindustris utvecklingskedja länken nästintill valt. Steget mellan de båda "elementlänkarna" var emellertid för nämnda industris utveckling så stort och betydelsefullt, att det näppeligen torde komma att överträffas, även om framtidens sågverk i utsträcktaste måtto skulle komma att taga den smidiga elektriciteten i sin tjänst. Trots det att vattensågarna — sågkvarnarna, som de även benämndes — torde kunna räkna sina anor ända till gamla kung Göstas tid, hade den maskinella träförädlningen ännu så sent som i mitten av förra århundradet ej nått högre utveckling än att man ungefär lika ekonomiskt fördelaktigt för hand kunde såga exportplank ur de norrbottinska skogsjättarna. Avståndet mellan sågverken, belägna på platser relativt långt inne i landet, och utskippningsorterna var på grund av svårigheten med utskippingen av virket voro utvecklingshämmande faktorer, som ej låto sig bortelminera medan sågverken voro bundna vid älvarnas lössar och fall. Först i och med det man förstod att av de diametrala elementen elden och vattnet, fämda och innesluta inom en ångpannas snäva hölje, utvinna en för träförädlingsmaskinernas drift lämplig och av geografiska förhållanden oberoende kraft, började egentligen den norrbottinska sågverksindustris utveckling.

För Kalix sågverksindustris vidareutveckling lades grunden i och med den "eldsäg", — distriktets första — som år 1861 byggdes på Karlsborg. Före firman von Betzen Hummel & C:s ångsågsanläggning på Karlsborg var det Rison, belägen på Kalixälvens östra strand ett par kilometer uppströms från Karlsborg, som var utskippningsplats för det virke, som exporterades ur skogarna uppefter Kalix älvdal. Cirka hälften av den virkeskvantitet, som under 1850-talet utskeppades via Rison, var sågat på Morjärvs och Rödups vattensågar, belägna resp. 5 och 10 mil från utskippningsplatsen. Kvantitetens andra hälft utgjordes av virke, som sågats för hand i intill Kalixälven gränsande skogar alltifrån Innabacken, en mil från älven.

Plottstyrningen var förövrigt ett yrke, som mången gång bjöd på spännande poänger vid försarnas passeringar, då det gällde att med förtvivlans energi hantera de tunga flottörarna. Särskilt besvärlig var älvens sista fors, Strökan. — Det var också vid passerandet av denna fors, som ett i Överkalix byggt och darsammansattades i en virkesflotte inbyggd segelfartyg havererade, så att såga vid själva tröskeln till fritt vattnet, under sin färd från den mindre lämpliga skeppshyggnadsplatsen ut till havet.

Sedan virkesflottorna landat vid Rison revos de och varje plankarenskrubbades från den "evja"

Vy över Karlsborg.

En motorkryssare som försvunnit.

Drabbad av olycka under den svåra stormen?

Båten lämnade Stockholm förra onsdagen för Köpenhamn.

Stockholm den 13. (TT.) Motorkryssaren Gladan från Stockholm är sedan onsdagen i förra veckan försvunnen.

Dess ägare, kamrer Carl Leijonmärke, hade planerat att i tisdags vara i Köpenhamn, dit båten dock ännu icke anlänt. Om bord befinnas sig, förutom ägaren, fondchefen i Östgötabanken Einar Brage och ynglingen Haldan Österman från Norrtäljetrakten som gast. Besättningen har icke på något sätt givit något livstecken ifrån sig, och då motorkryssaren torde ha varit ute under den svåra stormen under söndagen och måndagen, är man orolig för att någon olycka skulle ha inträffat.

(slam), som avsatt sig på virket under flottningen. Efter grundlig tvättning stabilades så virket för att efter vederbörlig torkning efter hand lastas ombord å fartyget. Av dessa vid Rison lastande fartyg voro de flesta "sörlandsskutor", dock ej alla. Fartyg byggdes nämligen i rätt stor omfattning på Rison under "sågkvarnsperioden", men detta må — som termen lyder — eventuellt vara en annan historia.

Något år efter det Karlsborgs ångsåg anlagts utökades den tvåarmiga sågen med — två par stenar. Med sågen kombinerades nämligen då en ångkvarnsanläggning.

År 1866 inträdde i sågverksfirman i stället för von Betzen, som då utgick ur densamma, J. A. Bergman och Johannes Sällström. Fyra år senare ombildades firman till aktieföretag. Av detta bolag, Bergman Hummel & C:o, byggdes på Arbetsholmen, som sågplatsen då kallades, åren 1870-71 ytterligare en såg. Den nya sågen, vilken uppfördes i omedelbar närhet av den gamla som fick stå kvar, var en för sin tid ultramodern anläggning om sex rammar. Trävaruindustrin inom Kalix hade i och med den nya sågens igångsättande, tio år efter den första ångsågens start, uppnått en storindustri proportioner. Jämsides med sågt virke exporterades tillade trävaror, props och träskol och skeppsfarten på Karlsborgs hamn, som för övrigt är just den plats väst Kalixbygdens utådriga kommunikationsled, älven, föröns sig med havet, blev ytterst livlig. Under en av 1870-talets skeppningsåsar lär sålunda vid ett tillfälle ha inträffat att ej mindre än sjuttio segelfartyg samtidigt lågo i hamnen. Av detta rekordartat stora fartygsantal inom hamnen hade det sista 30-talet anlänt under en och samma dag. Då på grund av vindförhållanden m. m. anhopningen av fartyg i hamnen blev så stor, var det naturligen snart närliggande att samtidigt hålla dem alla med erforderlig last. Patron Hummel besatte emellertid stora förmåga att på diplomatisk väg lugna de på grund av väntetiden protestlysta fartygskaptenerna.

Det var dock ej endast och allena för exporten av det virke, som året om nail och dag förädlades på platsen som sjöfarten på Karlsborg var livlig under denna tids skeppningsåsar. Firman Bergman Hummel & C:o bedrev nämligen även en betydande import av kolonialvaror, vilka i stora kvantiteter lagrades i firmans magasin, dels på Karlsborg och dels i Kalix. Firmans huvudkontor var då i Kalix, f. ö. Svenska Handelsbankens nuvarande kontor därstädes. På denna "Bolagsgård", som kontorsfastigheten kallades, rådde under 1870- och 1880-talens vintermånader en nästan oavbruten varumarknad. Hittills kommo förbörder från länets övre bygd med hästar och renar för att lasta sina fordon med varor ur firmans förrådsmagasin. Härifrån expedierades under vintern cirka 30,000 säckar mjöl, 1,200 å 1,500 säckar kaffe, 400 å 500 lädor fläsk, gryn, salt m. m., vilka varor kördes upp till Morjärv, Gyllen, Rodupp, Tändö, Vittangi och Gällivare. Varorna utgjorde dels proviant för de i bolagets timmerdrivningar selsatta arbetarna och dels likvid för arbete och timmerleveranser. Förlönerna voro på den tiden till ovanstående platser resp. kr. 3: 50, 7: 9, 18: 25 och 27 för lass om 500 kg. Då renkuskarna knappast efter sina dragare kunde taga halva hästlass och dessutom voro tvugna att låta sina ök vila ut någon dag i Kalix innan de anträdde återfärden, torde

Radiola Nya NÄTMOTTAGARE
för växelström och likström.
OBS! Inga batterier! Ingen antenn! Ingen jordledning! Ingen högtalare! OBS! Begär prospekt!
Pris: 65 kronor. Ur- & Guldmedaljör.
Rt. 166 A 720. LULEÅ.

deras dagpenning under resan ha fått räknas i ören.

År 1898 inköptes bolagets aktiemajoritet av grosshandlare W. Ohlson och under firmanamnet Nordiska Trävaruaktiebolaget infördes Karlsborg med Bergholmens, Sandviks, Törelors, Nordanborgs, Allappens och Stensborgs sågverk. Chef på Karlsborg var under åren 1898-1906 disponent Gustaf Gröth, vilken också under en andra period åren 1911-1915 innehade chefsplatsen på platsen.

År 1899, ett par dagar före jul, nedbrann den sistbyggda sex-ramiga sågen. Byggnadsvirket till den sågen om 10 rammar, som omedelbart uppfördes på den brunnas plats, sågades på den gamla tvåarmiga sågen. Sedan den nya sågen färdigbyggts hade den lilla "eldsågen" fyllt sitt varv och nedrevs.

Efter det ovan nämnda firma under åren 1908-1909 avvecklats, övertogs Karlsborg av Baltiska Trävaruaktiebolaget, vars chef var en av Axel Wallenberg, med direktör Georg Andersson som verkställande direktör. Under denna firmas regim, närmare bestämt år 1913, inträdde en ny fas i Kalix träindustris historia. Detta är påbörjades nämligen byggandet av Karlsborgs sulfatfabrik. Driften vid fabriken, som tog sin början på följande års höst, torde dock under de tre år som densamma pågick aldrig kommit över experimentets stadium, och efter ovan nämnda exceptionellt korta tid blev den dyrbara anläggningen definitivt nedlagd. Fabriken hade maskineri försäldes slutligen till Finland och inom det stora fabrikskomplexets väggar återstod — sju år efter fabriksstart — endast gapande hål efter de bortförda maskinerna.

Utän något störande avbrott i sågverkets drift och tämligen omärkligt för platsen och dess befolkning övergick Karlsborg år 1918 till A. B. Ytterstors-Munksund, med vilken firmas övriga domäner Baltiska Trävaruaktiebolagets sågverk infördes. Då sågen efter denna firmas konkurs den 25 oktober 1925 stannade, inträdde en ny och därtill under Karlsborgs 64-åriga tillvaro som sågverksplats utpräglad period, nämligen den absoluta stillståndets. Då det av platsens befolkning i det längsta närda hoppet om driftens återupplagande av den nekstruerade Ytterstorsfirman slutligen blev definitivt gäckat, var det säkerligen ej många som tvivlade på att sågen liksom förut fabriken, efter hand skulle förvandlas till ett inventariestillskott, under vars tak hirmelens låglästa östörda skulle få bygga sina nästen.

Emellertid var det icke endast nerverande krafter som voro i rörelse omkring Karlsborg. Starka lokala krafter, understödda av en sällsynt enig opinion bland ortens hela befolkning, arbetade segt och ihärdigt för att få nytt liv i Kalixbygdens tyngande trävaruindustri. Som en av de mest bidragande orsakerna till att detta arbete slutligen resulterade i bildandet av Föreningen Nederkalix industri, och i samband därmed Karlsborgs återigångsättande, torde utan tvekan kunna nämnas ortsbefolkningens absoluta förtroende för de män, vilka stodo i företagsförgrunden. Det var ej heller i någon ökad eller oöverbördig mans händer som chefsposten för det nystartade bolaget lades, då densamma tilldelades platsens förtroende chef. Ty förutom femton års praktik som sågverkschef dels på Båtskärsnäs och dels på Karlsborg, har direktör Emil Lindgren, allt från det han som Bergman Hummel & C:s yngste man lämnade ut varulass på "Gamla bolagsgården", praktik från de flesta av de poster inom trävaruindustrin, som en man har att passera för att inom samma industriföretag nå fram från yngste mannens till chefs plats.

Många och märkbare äro de förändringar, som åstadkommit på Karlsborg under det år, som till skrivande stund förflytt från det förberedande reparations- och moderniseringsarbetena för driftens återupptagande påbörjades. På de förtur komma, svartmörka stadsfötter på i brädgården stå nu i vita vackra staplar närmare 7,000 ståndande virke, som producerats av sågens sju moderna rammar. Fabrikskomplexets förtur tomta stenvägar ha under ingenjör Ingelskogs erfarna dragare taga halva hästlass och dessutom voro tvugna att låta sina ök vila ut någon dag i Kalix innan de anträdde återfärden, torde

IDROTTOCH SKYTTE

Bertil Åström förbättrar
häckrekordet till 16.9.

Gods resultat vid Bodens Idrottsveckas fredagsävlingar.

Sjöström, Luleå, 4.28.4 på 1,500, Nordlund, BBK, 39.01 i diskus, Wemming, I. 19, 109 i högt.

Bodens idrottsveckas arrangörer voro säkerligen på gott humör i går afton. Hela formiddagen i går strömmade regnet ned från en obarmhärtigt gråmulen himmel, och annu så sent som kl. 4 em., sedan det föst sett ut att vilja ljusa ett ögonblick, samlade sig molnmassorna till nya anlopp, men hur det var började det arja sig. Frammet tävlingsdragen kl. 7 em. var det halvklart och från väster spred sig så snart en mild solstrål. Kvällen var raddad och publiken kom. Den var visserligen icke 1,000-hövdad som i onsdags, men allid funnos 600 personer tillstädes, när det var som mest.

En signatur i Norrlands Socialdemokraten har uttalat sitt missnöje mot en del av de tävlingar som förekommit. Specie- llet stötte han sig för pannan vid Åseden av invigningsdagens hinderöppning. Under- tecknad hyser i all blygsamhet den upp- sättningen, att det absolut icke var någon fara med denna tävling. Var svenska all- männa idrott är missnöjd f. n. inte över sig att hurra för. Detta beror helt enkelt i icke så ringa mån på det svaga publikin- teresset. Där en idrott har duktiga utöva- re, där finns också publik. Varför skulle man inte kunna säga: Där idrott har pu- blik, där har den också idrottsmän?

Vi svenskar sägas — och helt riktigt — med rätta — ha en ystligt lätt att stela till i byråkratiska former. Den saken kan konstateras inte minst inom vår allmänna idrott som är mycket stel, såväl när det gäller ledningen som vad angår utövare- idrottsmännen.

Våra ledare synas i allmänhet gå och grubbla över hur de skola bära sig åt för att göra det hela riktigt formalistiskt och idrottsmännen å sin sida anstränga sig tungt och enbart att förskaffa sig det senaste skriket ifråga om stil. Allt skall gå till i samma form. Men detta är inte publiken med på. Publiken vill se glada och goda tävlande och tävlingar. För den inte det, så stannar den hemma. Och idrotten blir för en liten kluck. Bort! Fram med publikdragande tävlingar och hinderöppningar. Den förskrä- rade hinderöppningen i söndags, vad är den egentligen annat än en variation på steeplechase — en av de högst skattade idrottsgrenarna i Old England, den moder- na idrottens moderland? Lilla Göte i N. T. skall vi inte ställa om. Han talar för sig själv. Detta omdöme.

Gårdagen bjöd på ett distriktsrekord. Bertil Åström följde korta sträckan på 16.9, en tid som måste betraktas såsom god i alla väder och ypperlig efter norrbottins- ka förhållanden. Det gamla godskända rekordet stod på 18.2, men Åström hade i fjol en tid på 17.2. Klockorna visade 16.9, 16.9 och 17.1 och bann höll vid kontroll- mätning ledigt mätt, varför rekordet så- kert kommer att godkännas.

I diskus lyckades Nordlund icke flytta sitt rekord 39.79, men nådde dock 39.01. Hade de tävlande i stället för medvind haft samma svaga vind emot, så skulle rekordet, med tanke på Nordlunds låga kast, naturligen ha strukit med. På 1,500 m. hade schrätskrutsmannen Sjöström, Luleå 4.28.4, en bra och snabb start. Han hade flera man i elden och visade, att han i stället för 4.28.4 skulle stå på 4.20. Stället 1,000 m. vanns ledigt av Ing. 4. sedan Bertil Åström och Liljestrand haft en fullspännad duell på 400 m. sträckan. Wemming segrade i höjdhopp. I betrak- tande av den lösa och släppliga ansatsen, måste resultatet i denna gren anses ut- märkt.

Resultaten blev:

Höjdhopp: T. Wemming, I. 19, 160; Dahl- berg, 4.0.100; Osterman, LSK, 100; Isak- son, LFK, 100; Eklund, A. 1.26.
Löpning 100 m.: Osterman, LSK, 12.4; Åhrström, LSK, 12.4; Rudberg, A. 8, 12.5; Franzen, I. 19, 12.6.
Hinderöppning 1,500 m.: Viklund, Ing. 4.22.6 (helt ny 38 m.); Sjöström, LFK, 4.25.4 (Seratsh); E. Bergman, Ing. 4.26.1 (38 m.).
Diskus: Nordlund, BBK, 39.01; Wem- ming, I. 19, 36.8; Zölland, BBK, 34.50.
F. hinderöppning: B. Åström, BBK, 17 sek. (Nytt norrbottinsrekord); H. Osterman, LSK, 19 s.; R. Liljestrand, Ing. 4.20.3.
Stafettlöpning 1,000 m.: Ing. 4.21.5; BBK, 2.15.
Spjutkastning: E. Bjurström, Skellefteå IF, 67.14; Nordlund, BBK, 47.74; Beck, A. 8, 42.92.

Söndagens fotboll.

Juniormästerskaps finalmatch: matchen i seniorernas mästerskap.

Till juniorfinalen i D. M. som spelas i Luleå kl. 1 em. har Gäddvare Bollklubb utsett sitt lag bland följande spelare: H. Liljedahl, D. Sjöström, G. Sandström, F. Gustafsson, A. Petrin, K. Rydh, E. Lundström, O. Nilsson, A. Kindlund, E. Viksten, Rosberg, Vester, Larsson, Kristianson. I LAF ställer upp med B. Oscarsson, K. Westin, J. Ekström, G. Fernberg, A. Sam- msson, G. Sundström, K. Jonsson, B. Ohman, U. Persson, Y. Sundkvist och K. Lundberg.

I L. S. K. tag i DM mot IFK i morgon, söndag kl. 6 em. från mål: O. Holm, J. Olsson, S. Persson, V. Englund, A. Brogren, S. Geijer, K. Pettersson, A. Pettersson, S. Johansson, V. Wanhälen, B. Sundkvist. Reserver: Osterman, G. Geijer och K. Sandling.

IFK, Luleå, spelar med ordinarie lag.

Nordbo.

är fabriken klar att upptaga den drift, vid vilken man för samtliga kalhaverkens vidkommande faster förhoppningar, så storma, att om de förverkligas, de komma att betyda en ny epok i Kalix träindustris his- toria.

Sommarhallar

Oegentligheter i Västerås.

Bokföringen vid Allmänna Spar- banken granskas.

Huvudkontorets förre kamrer till polisens förfogande.

Västerås den 13. (TT.) F. kamreraren vid Allmän- na Sparbankens för Västerås huvudkontor i Västerås A. El Axell, vil- ken numera är bosatt i Stockholm, blev på fredagen hämtad till Västerås, där han står till polisens förfogande för att kunna lämna nödvän- diga upplysningar för utredningen om förvaltningen av Allmänna Spar- banken.

Det har nämligen visat sig att vissa oegentligheter förefinnas i ban- kens bokföring under den tid, då Axell var anställd där, och det är närmast detta utredningen f. n. rör sig om.

Bandidklubbens lag mot Luleå AIF i DM, som spelades å t. 19:s plan i morgon kl. 1.30 em., har följande sammansättning från mål: Rosenkvist, Haglund, Engvall, Innala, Jansson, Österling, Stenberg, Bernsten, Wänström, Berg och Sundberg. Reserver: Malmkvist, Jakobsson och L. Sandström. Luleå AIF har följande uppställning från vy: Tjärnkvist, Engström, Gran- kvist, Nordlund, Bergström, Strömkvist, Brännvall, Pettersson, Siemman, Källström och Järvin. Reserver: Larsson, Blomkvist och Sundkvist.

Domare: V. Eklund.

Bodens Idrottsvecka avslutas.

Ömväxlande program lördag och söndag. Bodens Idrottsvecka avslutas lördag och söndag med ett innehållsrikt program. Intressanta och spännande tävlingar och stora nöjesanordningar med många ny- heter.

Lördagen den 13 juli. Mellan kl. 12—6 em. spelades de första matcherna i stadsmatchen i tennis mellan Bodens och Luleå.

Kl. 6 em. öppnar nöjesfältet sina portar och under aftonens löp blir det gästug- ländande av kraftigastaderna Herjolsholm, som nu för första gången visar sig i Norr- botten. Hans styrka går vara något all- deles extra.

Kl. 8 spelades i Bodens plan en fotboll- match mellan Bodens unga damer och stadens unga gubbar, en fight mellan skönhet och vighet, mellan allvarstygda och stelbenta borgare, varibland återfin- nes många av stadens mest framstående fäder.

Vid i går företagen vägnings uppmättes damernas sammanlagda vikt till 437.40 kg. medan gubbarna vid S. J:s lastvagnsväg noterade 1540 jämt.

Kl. 8.20 efter fotbollsmatchens slut — 8—12 fm. och kl. 1 em. avhölls såsöngens första tävlingar i kyrkkåppen. An- mälningstalistorna uppta bl. a.

100 m. fr. t. Tauson, Frimén, Isaksson och Hermansson, BBK, Åhrström och Lohngius, A. 8, Sandin, I. 19, m. fl.

50 meter, juniorer: G. Schistedt, H. Lund, Lidberg m. fl.

100 m. bröstsim för damer: Isakson, Luleå BBK, Sander, Holmgren och Holm- hund, BBK.

200 m. bröstsim, herrar: Sven Hoffman, Stockholms Kapsimningsklubb, distrikts- mästaren G. Isaksson, Gösta Sandin m. fl.

Itaka hopp: distriktsmästaren Myrholm, Grundberg, Vetterhall och Isaksson.

Lagkappsimningen 5X50 meter har sam- lat 8 lag och torde bli en av tävlingarnas mest intressanta uppgifter.

I vattenpolo mötas Luleå IFK och Bodens BK i en förmonstring till kommande söndags D. M.

Båda lagen ha tränat under ledning av Tauson och Hoffman och matchen torde bli sensationell i mer än ett avseende.

Tävlingsplatsen är inhägnad varför plankare inte göra sig besvär.

På Bandyklubbens plan anordnas söndag kl. 1—4 barn- och familjefest med många överraskningar å det stora nöjes- fältet, som sedan hålles öppet till kl. 12 midnatt.

Mellan 4—7 på em. anordnas å dansban- nan gammal dans till finfin musik med gamla låtar och melodier.

Kl. 8.30 em. sker prisutdelningen för idrottsveckans samliga tävlingar och där- efter får den dansanta publiken avsluta idrottsveckan som vanligt till musik av Stompe välkända jazzband.

Till tävlings- och festplatsen å BBK:s plan är entrén båda dagarna endast 50 öre.

Officerarnas målskjutningsför- bund

I Boden har den 4 juli avhållit sin första medalskjutning å Kungl. Norrbottens re- gementets pistolskjutningsbana, varvid följande resultat uppnåts:

I övning I: bronsmedalj till fränk H. Jönsson.

I övning II: silvermedalj till löjtnant E. A. Martin, samt bronsmedalj till major A. Nordensvan, kaptenerna R. Abraham, D. Perfect, R. Busck samt löjtnant G. Wetterhall och underlöjtnant T. Wigfors.

I övning III: silvermedalj till kapten E. A. Jönsson, löjtnant G. Wetterhall samt bronsmedalj till kapten O. Dahlqvist.

I övning VII: bronsmedalj till kapten H. Wester och kapten R. Abraham.

SLUTSALJAS

till

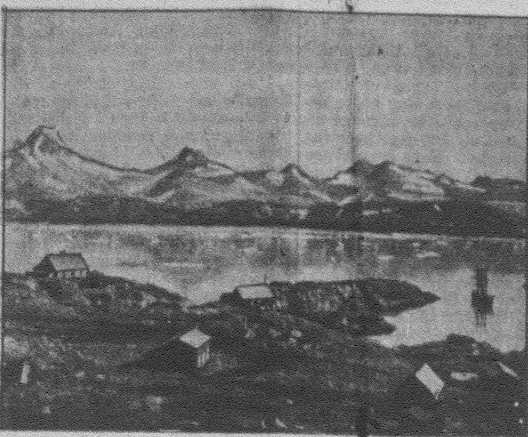
Hattmagasinet.

enormt billiga priser. Tel. 1355. Skomakarg. 12.

Ahrenberg väntades starta från Grönland i morse.

Väderlekssituationen har förbättrats högst avsevärt. — "Sverige" lög på fredagen in till Ivgitut.

Flygarna fingo taga sig fram till den första landningsplatsen genom starkt regn och våldsam storm, men voro det oaktat väl orienterade.

En fjordparti i Spitzbergen.

Ivgitut den 13. (TT.) "Sverige", som landade i Buaershavnen, fög kl. 1 på fredags- em. till Ivgitut. Ahrenberg höll på em. föredrag i samlingslokalen. Starten till Amerika väntas ske på lördagen.

Ljunglund slog sig illa.

Stockholm den 13. (TT.) Från Ivgitut telegraferas till Sv. D. att Atlantflygmaskinen Sverige väntades starta kl. 3 på lördagsmorgonen, svensk tid.

Vädet är nu utmärkt. Ahrenberg har nu för avsikt att flyga direkt till Anticosti, om bränslet räcker, men håller kursen mot Battle Har- bour, om en tillfällig landning för bensinfyllning blir nödvändig.

I telegrammet heter det vidare att det vid flygarnas landning vid Grön- land icke kan vara tal om någon nöd- landning, då de hela tiden voro väl orienterade och på förhand tagit del av alla möjligheter till landning, om de skulle överraskas av storm vid Grönland. Därför gingo de också ned på Årsukfjorden. Flygarna to- go sig nämligen fram till landnings-

platsen genom starkt regn och våld- sam storm. Stormen var så stark att maskinen vid ett tillfälle plötsligt föll från 700 till 50 m., på grund av att ett väldigt lufthål uppstod. All last i maskinen blev fullständigt omska- kad.

Vid ett tillfälle reste sig Ljunglund från apparaten för att se efter om vingarna ännu sutto kvar. I ett av lufthålens fick han härvid en så kraf- tigt stöt, att han slog sig ganska illa men är nu åter i bästa kondition.

Om det i framtiden kommer att upprättas reguljär flygtrafik på den- na linje, är det tydligt, anse flygar- na, att det bör upprättas en flygsta- tion på ostkusten. Den bör ligga vid Lindenowfjorden.

Flygmaskinen fullt oskadad. Köpenhamn den 12. (TT.) Till Nationaltidende telegra- feras från Ivgitut att flygmaskinen Sverige har undersökts och är i gott skick. Såväl motor som pontoner ä- ro oskadade. Det har visat sig att den nya propellern icke tagit skada av det starka regnet.

Explosionsolycka i Frankrike.

U-båtsmaskineri i luften — fyra per- soner dödade.

Caen den 13. (TT.) Under löpet av vissa för- sök, som här anställes med maskiner, som skola komma till användning i en av Grækländ beställt undervattens- båt, exploderade en behållare med komprimerad luft.

Vid explosionen dödade en fransk sjöofficer och tre medlemmar av den grekiska kontrollkommissionen, var- jämt tre varvarbetare skadades svårt.

Killision utanför Cuxhafen. Berlin den 13. (TT.) Enligt ett tele- gram från Hamburg till Lokalt-Anzeiger har fiska ångaren Smut utanför Cuxha- fen sammanstött med tyska motorfartyget Margaretha, som sjönk varvid två män av besättningen drunknade. Den övriga be- sättningen räddades av en tillhärskas.

Tidningen uppger att Smut fortfarande resan.

1 fältskjutning på pistol erhövaldes:

1. Kapten R. Abraham 180 poäng.

2. Löjtnant A. Hallström 165 p.

3. Kapten E. A. Löfgren 160 p.

4. Kapten H. Wester 100 p.

5. Löjtnant H. Pellenius 145 p.

6. Kapten D. Perfect 140 p.

Slutomgången i 1929 Års D. M. i fotboll

spelas å Kiruna Idrottsplan instundande söndag kl. 6 em. mellan MAFK och Kiruna IFK. Matchen lovar att bli av intresse, då IFK ställer upp sin starkaste elva, som från mål räknat får följande sammansät- tning: Ahlström, Kirre, Svensson, Myrén, Andersson, Ullén, Tervaniemi, Jons- son, Hållström, Grönlund, Karlsson och Åström. Hur MAFK:s sammansättning ser ut veta vi icke, men förmodligen blir även den stark och att det vid denna match blir sevärt spel är otvivelaktigt.

Två Atlantflygningar från Paris.

En polsk och en fransk maskin starta.

Flygarna avse att nå fram till Newyork.

Costes.

Paris den 13. (TT.) De polska flygarna Idzi- kowski och Kubala startade kl. 4.45 på lördagsmorgonen från Le Bourget för att flyga till Newyork.

Costes startade kl. halv 6. Paris den 13. (TT.) — Iltegram. — Kl. halv 6 på lördagsmorgonen startade ytterligare en flygmaskin från Le Bourget för att flyga till Newyork. Denna gång var det den franske flygaren Costes, som begav sig i väg.

Polackerna ha 6,400 liter bensin, fransmännen 5,400.

Paris den 13. (TT.) De franska flygarna fögo kl. 6.34 över Thour, kl. 8.25 över Arcachon och kl. 9.30 över Santan- der.

De polska flygarna avhända på sin flygning till Newyork ett franskt biplan med en 650 hkr. motor. De medföra 6,400 liter bensin. Maski- nen väger inalles 7,900 kg.

Fransmännen Costes och Bellonte använda en maskin, av samma typ som de använde vid sin jordenrunt- flygning. De medföra 5,400 liter bränsle. Deras maskin har en ak- tionsradie av 9,000 km. och en hastig- het av 200 km. i timmen.

Båda maskinerna komma att från en höjd av 600 m. genom träd- köns telegrafering meddela sin po- sition. Såväl fransmännen som polackerna medföra endast ett mindre förändrat flygsmedel. Man an- tager att de komma att välja vägen norr om Azorerna, d. v. s. samma väg som Atlantångarna.

Uthållighetsflygningen slut: 246 1/2 timmar i luften.

Culver City den 13. (TT.) Flygarna Mendel o. Rein- hardt ha nu landat med sitt plan "Angeleno" efter att ha satt nytt världsrekord i uthållighetsflyg- ning med bensintillförsel i luften.

Det nya rekordet lyder på 246 timmar 46 min.

DRUNKNINGSOLYCKOR.

Stockholm den 13. (TT.) Maj-Lis Pettersson, ett 18- årigt biträde vid Södertälje stadsho- tell, drunknade på fredagen i Malar- baden, Södertälje. Hon var föga sim- kunnig men hade ändå begivt sig ut på djupt vatten.

Uppsala den 13. (TT.) Under fredagen drunknade under badning vid Flotsund en 18- årig yngling Tage Wahlström. Den omkomne, som endast var ringa sim- kunnig, var ett 50-tal meter från stranden, då han gick till botten. Först efter en halv timme fick man upphonom och alla upplyvningsförsök voro förgäves.

NIO POJKAR I OSKARSHAMN ANHÅLLNA.

Oskarshamn den 12. (TT.) — Polisen i Oskarshamn har för stöld anhängt en liga på nio poj- kar. De ha hittills erkänt ett 30-tal stölder. Det mesta av det stulna, bl. a. allt som tillgripits hos urfabri- kör Wahlberg, har tillräckskaffats.

Austria — Sandviken 1—0.

Gävle den 13. (TT.) Vid match på fre- dagen i Sandviken segrade det österrikiska laget Austria över Sandvikens IF med 1—0.

800 flaska renar

hava beslagtagits av normmännen, då dju- ren överskridit gränsen vid Enonteki.

TELEGRAM

Katherine Tingleys aska till Point Loma?

Stockholm den 13. (TT.) Mrs Katherine Tingleys aska torde efter eldbehållningen i Göteborg på söndagen komma att sändas till Point Loma i Californien.

Svensk ångare på grund i Seine.

Claudebec-en-Caux (dep. Seine inférie- ure) den 13. (TT.) Svenska ångaren Jo- han Samne har gått på grund i Seineflo- den. Fartyget, som ligger tvärs över flo- den, befinner sig i ett kritiskt läge. Ån- garen tillhör A-B. N. J. Samne och är hemmahörande i Uddevalla. Dess depla- cement är 1,572 ton.

14 dödsfall för tälttjänst-katastrofen.

London den 13. (TT.) Antalet offer för olycksständelsen i Gillingham har nu stigit till fjorton.

Överkörd av ett lokomotiv.

Stockholm den 13. (TT.) En 45-årig bonarbeteare Cornelius Wass blev på lördagsmorgonen, då han var sysselsatt med reparationsarbete på järnvägsbanan vid Mälartorget, överkörd och dödad av ett lokomotiv.

F. d. finansminister får två års fängelse.

Paris den 12. (TT.) F. finansministern Klotz har för bedrägeri och utfärdande av checkar utan täckning dömts till två års fängelse. Yrkandet på villkorlig dom av- slägs, och straffet skall omedelbart av- tjänas.

Hotande konflikt inom Englands bomulls- industri.

Manchester den 13. (TT.) Då den om- röstning, som företogs av Bomullspinne- riernas arbetsgivarförening, resulterat i en överväldigande majoritet för en löne- reduktion med 12.82 proc., har meddelan- de utfärdats att de nya lönsaterna skola träda i kraft den 29 d:s.

Vederbörande fackföreningar ha emäl- ligt förkastat beslutet, som berör nära en halv miljon arbetare.

Det följdes, att regeringen kommer att ingripa i den hotande konflikten före den 19 d:s.

Mened i ärekränkingsmål.

Ljungby den 13. (TT.) Ett av Sunnerbo häradsrätt avdömt ärekränkingsmål mel- lan två personer vid Strömmas bruk synes för ett av de ävinnliga vittnarna för allvar- ligen följder. Enligt Ljungbyförordningen skola lämnigen görde käranden, samtliga som målet överklagades i hovrätten, anmälan till landsfiskalen i Ljungby distrikt om- mäl om mened, som begåts av två kvin- nliga vittnen. Landsfogden har sedan haft utredningen om hand, och efter förhör på utredningen blev en av de angivna perso- nerna, fru Emmy Bergman, förklarad häktad.

Mened i ärekränkingsmål.

Ljungby den 13. (TT.) Ett av Sunnerbo häradsrätt avdömt ärekränkingsmål mel- lan två personer vid Strömmas bruk synes för ett av de ävinnliga vittnarna för allvar- ligen följder. Enligt Ljungbyförordningen skola lämnigen görde käranden, samtliga som målet överklagades i hovrätten, anmälan till landsfiskalen i Ljungby distrikt om- mäl om mened, som begåts av två kvin- nliga vittnen. Landsfogden har sedan haft utredningen om hand, och efter förhör på utredningen blev en av de angivna perso- nerna, fru Emmy Bergman, förklarad häktad.

Mened i ärekränkingsmål.

Ljungby den 13. (TT.) Ett av Sunnerbo häradsrätt avdömt ärekränkingsmål mel- lan två personer vid Strömmas bruk synes för ett av de ävinnliga vittnarna för allvar- ligen följder. Enligt Ljungbyförordningen skola lämnigen görde käranden, samtliga som målet överklagades i hovrätten, anmälan till landsfiskalen i Ljungby distrikt om- mäl om mened, som begåts av två kvin- nliga vittnen. Landsfogden har sedan haft utredningen om hand, och efter förhör på utredningen blev en av de angivna perso- nerna, fru Emmy Bergman, förklarad häktad.

Mened i ärekränkingsmål.

Ljungby den 13. (TT.) Ett av Sunnerbo häradsrätt avdömt ärekränkingsmål mel- lan två personer vid Strömmas bruk synes för ett av de ävinnliga vittnarna för allvar- ligen följder. Enligt Ljungbyförordningen skola lämnigen görde käranden, samtliga som målet överklagades i hovrätten, anmälan till landsfiskalen i Ljungby distrikt om- mäl om mened, som begåts av två kvin- nliga vittnen. Landsfogden har sedan haft utredningen om hand, och efter förhör på utredningen blev en av de angivna perso- nerna, fru Emmy Bergman, förklarad häktad.

Mened i ärekränkingsmål.

Ljungby den 13. (TT.) Ett av Sunnerbo häradsrätt avdömt ärekränkingsmål mel- lan två personer vid Strömmas bruk synes för ett av de ävinnliga vittnarna för allvar- ligen följder. Enligt Ljungbyförordningen skola lämnigen görde käranden, samtliga som målet överklagades i hovrätten, anmälan till landsfiskalen i Ljungby distrikt om- mäl om mened, som begåts av två kvin- nliga vittnen. Landsfogden har sedan haft utredningen om hand, och efter förhör på utredningen blev en av de angivna perso- nerna, fru Emmy Bergman, förklarad häktad.

Mened i ärekränkingsmål.

Ljungby den 13. (TT.) Ett av Sunnerbo häradsrätt avdömt ärekränkingsmål mel- lan två personer vid Strömmas bruk synes för ett av de ävinnliga vittnarna för allvar- ligen följder. Enligt Ljungbyförordningen skola lämnigen görde käranden, samtliga som målet överkl